KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 25.01.2005
KOM(2005) 9 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE
RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o možnosti zavedení elektronické identifikace skotu

ZPRÁVA KOMISE
RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o možnosti zavedení elektronické identifikace skotu

(Text s významem pro EHP)

ÚVOD

Skot se identifikuje podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a evidence skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/97. Součástí tohoto systému je „dvojitá ušní značka“, „evidence hospodářství“, „zvířecí pas“ a „počítačová databáze“.

Na základě práce Společného výzkumného střediska byla, podle výše uvedeného nařízení, Komise vyzvána k přezkoumání uskutečnitelnosti používání elektronických prostředků pro identifikaci zvířat. Evropský parlament a Rada jsou na základě zprávy Komise vyzvány, aby zvážily možnost zavedení elektronické identifikace s ohledem na pokrok dosažený v této oblasti.

V roce 1998 Komise zahájila rozsáhlý výzkumný projekt elektronické identifikace skotu (IDEA). Závěrečná zpráva byla předložena v dubnu 2002 a nezbytná vysvětlení byla podána v červenci 2002. Uvedený projekt ukázal, že používání elektronických identifikačních prostředků může být značným zlepšením v oblasti systémů identifikace zvířat, a to za předpokladu, že je splněno množství podmínek souvisejících s doprovodnými opatřeními. Závěry tohoto projektu umožňují poskytnutí doporučení týkající se technických otázek a závěrů o podmínkách zavedení elektronické identifikace skotu v EU.

Cílem této zprávy je shrnutí zkušeností dosažených na základě projektu IDEA pro použití elektronické identifikace skotu a vypracování závěrů týkající se podmínek zavedení elektronické identifikace skotu v Evropské unii. Zpráva je zaměřena zejména na výsledky projektu IDEA, ale bere v úvahu také zkušenosti s existujícím systémem.

OBSAH

1. Obecná ustanovení

1.1. Úvod

1.2. Pozadí projektu IDEA

1.3. Právní předpisy ES týkající se identifikace a evidence skotu – stručný popis v současné době používaného systému

1.4. Zlepšení existujícího systému elektronické identifikace

2. Rozvoj elektronické identifikace a možné zlepšení – výsledek projektu IDEA

2.1. Provádění systémů elektronické identifikace skotu

2.2. Přínosy a nevýhody elektronických identifikačních prostředků pro identifikaci a evidenci skotu

2.3. Budoucí požadavky a možné alternativy

3. Závěry

1. OBECNÁ USTANOVENÍ

1.1. Úvod

Podle čl. 4 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a evidence skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/97[1], byla Komise vyzvána k přezkoumání uskutečnitelnosti používání elektronických prostředků pro identifikaci zvířat. Cílem této zprávy je vysvětlit současný postup na základě práce Společného výzkumného střediska Komise (SVS) a vypracovat závěry o možnosti zavedení elektronické identifikace skotu v Evropské unii.

1.2. Pozadí projektu IDEA

V roce 1998 Komise zahájila rozsáhlý pilotní projekt nazvaný projekt IDEA (**ID**entification **E**lectronic des **A**nimaux), týkající se uskutečnitelnosti použití elektronických metod identifikace zvířat (obecné Rozhodnutí K(97)4101 a šest samostatných rozhodnutí K(98)562). Cíle uvedeného projektu byly připraveny SVS a byly zaměřeny na spolehlivost a výhody vyplývající ze systému elektronické identifikace ve skutečných životních situacích za účelem monitorování chorob, způsobilosti pro získání podpory a řízení chovu. Tyto rozsáhlé cíle byly základem výzvy k účasti všech členských států. Ze čtrnácti přijatých vědeckých návrhů bylo deset návrhů ze šesti členských států (Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Portugalsko a Španělsko) ponecháno.

V rámci projektu bylo vybráno přibližně 370 000 kusů skotu, 500 000 ovcí, 29 000 koz a 15 000 buvolů pro aplikaci jednoho z následujících druhů elektronických identifikačních prostředků:

– elektronická ušní značka

– bachorový bolus

– injekčně zaváděný transpondér

Závěrečná zpráva byla předložena v dubnu 2002 a nezbytná vysvětlení byla podána v červenci 2002. Detailní informace o projektu jsou k dispozici na webové stránce: http://idea.jrc.it.

[1] Úř. věst. L 204, 11.8.2000, s. 1.

1.3. Právní předpisy ES týkající se identifikace a evidence skotu – stručný popis v současné době používaného systému

Směrnice Rady 64/432/EHS ze dne 26. června 1964 o veterinárních otázkách obchodu se skotem a prasaty uvnitř Společenství[2] vyžaduje, aby za účelem osvědčení byla všechna zvířata identifikována. Detailní opatření pro identifikaci zvířat nebo pro sledování původu však měla být stanovena příslušným orgánem členského státu.

Podle směrnice Rady 90/425/EHS ze dne 26. června 1990 o veterinárních a zootechnických kontrolách v obchodu s některými živými zvířaty a produkty uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu[3] musí být zvířata identifikována v souladu s pravidly Společenství a registrována takovým způsobem, aby bylo možné sledovat původní nebo tranzitní hospodářství, středisko nebo organizaci.

Přijetím směrnice Rady 92/102/EHS ze dne 27. listopadu 1992 o identifikaci a evidování zvířat[4] by měl být skot označen ušní značkou s kódem, který umožní identifikaci každého jednotlivého kusu a místa jeho narození.

Minulé zkušenosti však ukázaly, že provádění směrnice 92/102/EHS nebylo zcela uspokojivé a vyžaduje další vylepšení. Proto bylo nutné přijmout zvláštní nařízení pro skot, které podmínky dané směrnice upevní.

Proto bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 820/97 ze dne 21. dubna 1997, kterým se stanoví systém identifikace a evidence skotu a které se týká označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa[5]. Podle tohoto nařízení má být dobytek označen ušní značkou v každém uchu a při každém převozu doprovázen zvířecím pasem. Tyto požadavky jsou potvrzeny v současném nařízení (ES) č. 1760/2000.

Základní cíle těchto pravidel jsou:

– lokalizace a sledování zvířat pro veterinární účely, které jsou velmi důležité pro kontrolu infekčních chorob,

– sledovatelnost hovězího masa z důvodu ochrany veřejného zdraví a

– řízení a kontrola pojistného skotu jako součást reformy společné zemědělské politiky.

---

2 Úř. věst. 121, 29.7.1964, s. 1977/64. Směrnice pozměněná a aktualizovaná směrnicí Rady 97/12/ES (Úř. věst. L 109, 25.4.1997, s. 1) a naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 21/2004 (Úř. věst. L 5, 9.1.2004, s. 8).

3 Úř. věst. L 224, 18.8.1990, s. 29. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 2002/33/ES (Úř. věst. L 315, 19.11.2002, s. 14).

4 Úř. věst. L 355, 5.12.1992, s. 32. Směrnice naposledy pozměněná nařízením (ES) č. 21/2004 (Úř. věst. L 5, 9.1.2004, s. 8).

5 Úř. věst. L 117, 7.5.1997, s. 1.

Systém identifikace a evidence skotu zahrnuje prvky „dvojitá ušní značka“, „evidence hospodářství“, „zvířecí pas“ a „počítačová databáze“.

Ušní značky. Současné požadavky jsou stanoveny v nařízení Komise (ES) č. 911/2004 ze dne 29. dubna, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o ušní značky, pasy a evidence hospodářství[6]. Ušní značky musí obsahovat alespoň jméno, kód nebo logo příslušného orgánu nebo příslušného ústředního orgánu toho členského státu, který značky přidělil, dvoumístný kód země a maximálně dvanáctimístný číselný kód. Příslušné ústřední orgány členských zemí mohou schválit dodatečný čárový kód. Náhradní ušní značka, která se používá v případě ztráty ušní značky, může dále obsahovat známku s číslem verze náhradní ušní značky, která je vyjádřena římskými číslicemi.

Zvířecí pasy. Podrobná pravidla pro vzor pasu byla stanovena v nařízení Komise (ES) č. 911/2004. Pasy vydává daný členský stát pro každý kus skotu nejpozději do 14 dní od oznámení jeho narození nebo, v případě zvířat dovezených ze třetích zemí, do 14 dní od oznámení jejich nové identifikace. Za stejných podmínek může příslušný orgán vydat pasy pro zvířata z jiných členských zemí. V tom případě je zvířecí pas doprovázející zvíře při jeho dovozu odevzdán příslušnému orgánu, který ho vrátí členskému státu, který ho vydal.

Zvířecí pas doprovází zvíře při každém jeho přesunu. Pro zjednodušení tohoto požadavku může členský stát stanovit, že zvířata mohou být přepravována na jeho území bez zvířecího pasu, za předpokladu, že tento členský stát disponuje počítačovou databází, kterou Komise považuje za plně funkční. V případě smrti zvířete vrátí jeho chovatel zvířecí pas příslušnému orgánu. Pokud je zvíře posláno na jatka, vrátí zvířecí pas příslušnému orgánu provozovatel jatek. V případě vývozu zvířat do třetích zemí je zvířecí pas odevzdán posledním chovatelem zvířete příslušnému orgánu v místě vývozu.

Zvířecí pas obsahuje informace o zvířeti (identifikační kód, datum narození, pohlaví, plemeno nebo barvu srsti, identifikační kód matky nebo, v případě zvířete dováženého ze třetí země, identifikační číslo přidělené podle identifikačního čísla původu), identifikační číslo hospodářství, kde se narodilo a identifikační čísla všech hospodářství, kde bylo drženo a data každé změny hospodářství. Kromě toho zvířecí pas obsahuje podpis chovatele (chovatelů) a název orgánu, který ho vydal (dopravci, kteří jsou zodpovědní pouze za přepravu zvířat, se nepovažují za chovatele, a proto se jejich podpis nevyžaduje).

[6] Úř. věst. L 163, 30.4.2004, s. 65.

Evidence hospodářství. Podrobná pravidla pro obsah evidence jsou stanovena v nařízení Komise (ES) č. 911/2004. Evidence obsahuje aktuální informace o každém zvířeti (identifikační kód, datum narození, pohlaví, plemeno nebo barvu srsti), datum smrti zvířete v hospodářství, v případě odvozu identifikační kód místa určení a datum odjezdu, a v případě příjezdu identifikační kód místa expedice a datum příjezdu. Kromě toho musí být v evidenci zřetelně uvedeny kontroly příslušným orgánem.

Vnitrostátní počítačové databáze hrají klíčovou roli pro řádnou kontrolu převozů zvířat a přidělování příspěvků. Databáze musí obsahovat informace o každém kusu dobytka (identifikační kód, datum narození, pohlaví, plemeno nebo barvu srsti, identifikační kód matky, nebo v případě zvířete dováženého ze třetí země identifikační číslo přidělené podle identifikačního čísla původu, identifikační číslo hospodářství, kde se narodilo, a identifikační čísla všech hospodářství, kde bylo drženo, data každé změny hospodářství a datum smrti nebo porážky). Kromě toho musí databáze obsahovat informace o každém hospodářství (identifikační číslo a jméno a adresu chovatele). Databáze musí kdykoli poskytnout seznam identifikačních čísel všech kusů skotu v hospodářství a seznam všech změn hospodářství u každého kusu skotu počínaje místem narození nebo místem dovozu.

Kontroly prostřednictvím vnitrostátních orgánů

Podle nařízení Komise (ES) č. 1082/2003 ze dne 23. června 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o minimální požadavky prováděné v rámci systému identifikace a evidence skotu[7], musí členské státy kontrolovat nejméně 10% hospodářství daného státu. Pro zjednodušení, má-li členský stát zavedenou databázi, kterou Komise považuje za plně funkční, a která poskytuje účinné celkové kontrolní možnosti, lze vycházet z míry 5%. Výsledky inspekcí musí být Komisi sděleny formou roční zprávy.

Sankce

Nařízení Komise (ES) č. 494/98 ze dne 27. února 1998, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 820/97[8] týkající se použití minimálních správních sankcí v rámci systému identifikace a evidence skotu v členských státech. Proto mají příslušné orgány právo a povinnost ukládat sankce za porušení identifikace a evidence.

[7] Úř. věst. L 156, 25.6.2003, s. 9, ve znění nařízení (ES) č. 499/2004 (Úř. věst. L 80, 18.3.2004, s. 24).
[8] Úř. věst. L 60, 28.2.1998, s. 78.

Kontroly prostřednictvím útvarů Společenství

Služby Komise vykonaly řadu misí pro hodnocení činnosti úředních kontrol sledovatelnosti hovězího masa a výrobků z hovězího masa. Byl hodnocen celý řetězec od hospodářství až po maloobchodní prodej, včetně identifikace, evidence a převozů dobytka. Služby se dále v průběhu misí zaměřily na aspekty sledovatelnosti pro hodnocení uplatňování konkrétních opatření ES, která jsou zaměřena na vymýcení, kontrolu a prevenci určitých chorob.

Celkový závěr založený na výsledku misí byl ten, že členské státy obecně mají zavedené systémy evidence hospodářství a, i přes rozšířené provozní nedostatky, jsou principy identifikace zvířat chápány a široce využívány. V mnohých členských státech však byl provoz vnitrostátní databáze skotu nedostatečný, zejména vzhledem ke zpoždění při zadávání narození, úmrtí a přeprav. To znamená, že by zvířata mohla být nesprávně zadána nebo z úředních záznamů na delší dobu úplně zmizet. Kromě toho nebyly chyby nebo nevyhovění příslušnými orgány automaticky zjištěny a/nebo sledovány.

Hlavními slabými místy zjištěnými při identifikaci a evidenci skotu bylo nesprávná identifikace, neaktualizovaná evidence hospodářství a nedostatky v zadávání do vnitrostátní databáze.

Kromě toho vykonaly útvary Komise v několika oblastech členských států v rámci kontroly účtů (záruka EZOZF) audity pojistného za dobytek. Tyto audity byly také zaměřeny na identifikaci a evidenci skotu. Společná slabá místa zjištěná v této oblasti se týkala zejména databází, které nebyly aktuální, a nedostatečných kontrolních opatření.

1.4. Zlepšení stávajícího systému na základě elektronické identifikace

Hlavní nedostatky stávajících systémů, které byly popsány v ročních zprávách členských států o kontrolách identifikace a evidence skotu a zjištěny v průběhu inspekcí provedených útvary Komise (viz 1.3), jsou uvedeny níže a diskutuje se o možnostech zlepšit situaci elektronickou identifikací.

– *Nesprávná identifikace zvířat*

  Nesprávně identifikovaná zvířata (např. zvířata pouze s jednou nebo žádnou ušní značkou) jsou nadále jedním z hlavních problémů, které byly při kontrolách na místě zjištěny. V takových případech nemusí zavedení elektronické identifikace namísto klasických ušních značek situaci zlepšit, protože také všechny tyto prostředky identifikace musí být správně používány.

Dalším problémem jsou dlouhé ušní značky. Ačkoli se kvalita klasických ušních značek průběžně zlepšuje, mohou ještě stále ušní značky upadnout nebo mohou být odstraněny. Riziko ztráty nebo nepovolené manipulace se při používání elektronických prostředků identifikace, jako je bolus nebo injekčně zaváděné transpondéry, minimalizuje. Tyto druhy mohou být odstraněny pouze operativně.

– *Neaktualizovaná evidence hospodářství*

Evidence hospodářství, které nejsou řádně vedeny, jsou základní problematickou oblastí. Použití elektronických prostředků identifikace by mohlo pomoci tuto situaci zlepšit, zejména je-li evidence vedena v počítačové podobě, jak je tomu u rostoucího počtu hospodářství. Automatické čtení a možnost automatického zadávání do evidence hospodářství může omezit ruční dokumentaci v hospodářství a tím snížit tento druh nesrovnalostí.

– *Opožděné / chybějící zápisy do ústřední databáze*

Nedostatky (opožděné, chybějící nebo nesprávné údaje) při oznamování narození, smrti nebo přepravy jsou nejčastěji zjištěnými nedostatky stávajícího systému. V případě nahlášení nesprávných údajů budou vytvořeny záznamy nesprávných údajů v centrální databázi nebo bude zpráva odmítnuta. V obou případech záznamy následně vytvořené v centrální databázi neodpovídají skutečnému stavu zvířete. Použití elektronické identifikace může zadávání do centrální databáze zjednodušit, zejména pro hospodářství, prostřednictvím počítačové evidence hospodářství. Zavedení elektronické identifikace by mohlo být obzvláště užitečné pro obchodníky a trhy, protože automatizovaný systém povede k větší přesnosti zpráv o přepravě skotu.

Závěr

Elektronická identifikace může přispět ke zlepšení existujících systémů identifikace skotu. Elektronické prostředky identifikace například umožní rychlejší čtení a větší přesnost čtení než klasické ušní značky. Je možné také dynamické čtení a přímé zadávání údajů do databáze (a to odstraňuje eventuální chyby způsobené nepřesným ručním zadáním do databáze). To by mohlo usnadnit zejména postup hlášení do databáze o přepravě dobytka. Přínos elektronické identifikace pro zlepšení identifikace a sledovatelnosti zvířat by však neměl být přeceňován vzhledem k povaze potíží při používání existujících systémů. Kompletní značení všech zvířat a účinná správa dat jsou předpokladem každého systému identifikace, bez ohledu na to, jestli se používají elektronické prostředky identifikace nebo klasické ušní značky.

Mělo by být poznamenáno, že rostoucí množství informací o zvířeti v centrálních databázích zaručuje další zlepšení spolehlivosti záznamů rozšiřováním základu pro kontrolu informací. Možnost prověření záznamů a porovnání s existujícími daty v systému znamená, že chyby jsou stoupající měrou odhalovány automaticky. Další omezení těchto nesrovnalostí je trvalý proces a závisí z velké míry na schopnosti příslušných orgánů přijmout další nezbytná opatření pro zajištění toho, aby v centrálních databázích byly zadávány a ukládány pouze spolehlivé údaje. Hlavním cílem zlepšení systému sledování skotu však zůstává fungování centrální databáze chovatelů. Poskytování přiměřených informací a odborné přípravy všem zúčastněným osobám je důležitým prvkem pro zajištění toho, aby byla přísně dodržována pravidla správy databáze pro zlepšení identifikace a sledování skotu.

2. ZMĚNY V ELEKTRONICKÉ IDENTIFIKACI A MOŽNÉ ZLEPŠENÍ – PŘEHLED VÝSLEDKŮ PROJEKTU IDEA (PODROBNÉ INFORMACE JSOU K DISPOZICI NA WEBOVÉ STRÁNCE: HTTP:/IDEA.JRC.IT)

2.1. Používání systémů elektronické identifikace skotu

Elektronická identifikace obecně je identifikace (zvířat) pomocí rádiových frekvencí. Jde o dva prvky: identifikační prostředek a prostředek pro čtení. Prostředek identifikace obsahuje pasivní transpondér (mikročip bez vlastního zdroje energie), který přenáší uloženou informaci (identifikační kód), když ho prostředek pro čtení (přijímač vysílání) aktivuje na určité frekvenci.

V projektu IDEA byly studovány elektronické identifikace skotu a buvolů za použití elektronických ušních značek, bachorových bolusů nebo injekčně zaváděných transpondérů.

2.1.1. Použití, odečítání údajů a návrat prostředků identifikace

2.1.1.1. Použití prostředků identifikace

Projekt IDEA prokázal, že používání elektronických prostředků identifikace nepředstavuje žádný problém, pokud je zvíře klidné. Nezbytná je odborná příprava, zejména pro aplikaci bachorového bolusu a injekčně zaváděného transpondéru.

Minimální věk, kdy může být skotu bolus zaveden, je omezen. Bolus se umísťuje do čepce a tato část předního žaludku se tvoří v prvních měsících života telete. Vzhledem k důležitosti zralosti žaludku pro udržení bolusu obecně platí, že čím později zvířata bolus dostanou, tím lepší je míra udržení, ačkoli utváření žaludku a tím udržení bolusu ovlivňuje také krmný režim u mladých kusů. Pro získání přesnějších informacích o možnosti používání bolusů u mladých kusů je nezbytný další výzkum.

2.1.1.2. Odečítání údajů

Projekt IDEA prokázal, že procentuální podíl chyb čtení bachorového bolusu pro skot a buvoly je konstantní a nižší než 0,35%. Schopnost odečítat bolus však může být omezena, je-li používán u zvířete, které nosí na ochranu před spolknutím kovových předmětů při pastvě magnet.

Procentuální podíl chyb čtení zaznamenaný u elektronických ušních značek je 0,63%, má však tendenci stoupat měsíc po zavedení značky a po 14 měsících se může zvýšit až na 2,3%. Procentuální podíl chyb čtení u injekčně zaváděných transpondérů je 0,7%, měsíc po zavedení se zvyšuje na 1% a po této době klesá na 0,3%.

Byly podány zprávy o určitých potížích při používání dynamického čtecího zařízení na jatkách. Specifické podmínky na jatkách (výskyt velkého množství kovů, rušení různým používaným zařízením) má zřejmý vliv na výkon nepohyblivých čtecích zařízení.

2.1.1.3. Výsledky návratnosti

Je nezbytné, aby byly elektronické prostředky identifikace vraceny, a to z několika důvodů. Za prvé, elektronické prostředky identifikace jsou zvláštním odpadem (elektronický odpad, kontaminovaný organickým materiálem), který musí být uchováván mimo potravní řetězec a mimo životní prostředí. Za druhé je navrácení každého elektronického prostředku identifikace nutné pro znemožnění jakéhokoli druhu zneužití.

Výsledky navracení elektronických ušních značek a bachorových bolusů ukazují, že s vracením na jatkách nejsou problémy a čtení je úspěšné.

Situace je naprosto odlišná pro injekčně zaváděné transpondéry. Zpět se jich dostalo 80% a pouze 52% z nich bylo po navrácení možné úspěšně číst. Postup vyjmutí výrazně ovlivňuje jejich čitelnost.

2.1.2. Technické charakteristiky prostředků identifikace a čtecích zařízení

Doporučuje se, aby prostředky identifikace a čtecí zařízení splňovaly normy ISO. ISO 11784 se týká struktury kódu transpondéru pro elektronickou identifikaci zvířat a ISO 11785 se týká technických aspektů komunikace mezi transpondérem a čtecím zařízením (schopnost čtecího zařízení číst transpondéry typu HDX i FDX-B[9]).

Vzhledem k pokroku na poli mikroelektroniky se účinnost čtecích zařízení a prostředků identifikace bude nadále zlepšovat. Je pravděpodobné, že velikost transpondérů bude nadále klesat, zatímco vzdálenosti pro čtení mezi transpondérem a čtecím zařízením se budou zvyšovat. V rámci projektu IDEA dosáhla pevná čtecí zařízení vzdálenost čtení přibližně 80 cm. V případě přenosných čtecích zařízení činily závazné vzdálenosti čtení (pro získání potvrzení kombinace čtecí zařízení/transpondér) 22 cm pro ušní značky, bolus a injekčně zavedené transpondéry. Všechny systémy elektronické identifikace ukázaly vysokou schopnost čtení v dynamických podmínkách (> 97%).

2.2. Přínosy a nevýhody elektronických prostředků identifikace pro identifikaci a evidenci skotu

Ve srovnání s klasickými ušními značkami mají elektronické prostředky identifikace obecné výhody automatického čtení s přesností vyšší než u vizuálního čtení klasických ušních značek a možnost automatického zadávání čtených dat do elektronického zpracování dat.

Kromě toho existují mezi jednotlivými typy elektronických prostředků identifikace určité rozdíly.

2.2.1. Elektronická ušní značka

Výhody

Zvíře může být označeno v prvním týdnu života. Zavedení ušní značky vyžaduje pouze minimální odbornou přípravu. Na dálku lze zkontrolovat, jestli je zvíře označeno či nikoliv.

[9] **HDX (Half-duplex):** Informace se přenáší zpět transpondérem po jeho aktivaci čtecím zařízením. Transpondér HDX nabitý energií během aktivace používá přerušování aktivačního signálu k přenosu vlastního signálu. Transpondér HDX odpovídá v rozmezí 1ms - 2ms po rozpadu aktivačního signálu 3dB a využívá modulace FSK na (124.2±2) kHz k přenosu binárních 1 a (134.2±1.5) kHz k přenosu binárních 0. Kód signálu je NRZ. **FDX (Full-duplex):** Informace se přenáší zpět transpondérem při jeho aktivaci vysílačem. Transpondér FDX přijímající aktivační pole přenáší svůj kód během doby aktivace. Transpondér FDX používá modifikované DBP (diferenční dvojfázové kódování) s rozkmitovým modulovaným podnosičem. Transpondér vysílá zprávu zpět za použití frekvenčních pásem 129 až 133.2 kHz a 135.2 až 139.4 kHz.

Nevýhody

Stejně jako u klasických ušních značek není elektronická ušní značka úplně chráněna před ztrátou a možným zneužitím, přestože se technický pokrok zlepšil.

2.2.2. Injekčně zaváděné transpondéry

Výhody

Transpondér lze zavést v prvních dnech po narození. Projekt IDEA ukázal, že ztráty přímo souvisejí s velikostí transpondéru, tzn. čím delší je transpondér, tím je větší ztráta u mladých zvířat v průběhu prvních měsíců po označení. Transpondér lze odstranit pouze operativně, což by v posouzení proti hodnotě průměrného zvířete málokdy mělo smysl.

Nevýhody

Identifikační prostředek není zvenku viditelný. Bez čtecího zařízení nelze zjistit, jestli zvíře nějaký elektronický identifikační prostředek má. Míra navrácení transpondéru je ve srovnání s ostatními identifikačními prostředky nízká. Tím větší je riziko, že se identifikační prostředky dostanou do potravního řetězce. Po vyjmutí lze číst pouze polovinu navrácených identifikačních prostředků, což komplikuje celkovou kontrolu a dokumentaci. Injekční zavedení transpondéru navíc vyžaduje odbornou přípravu.

2.2.3. Bachorový bolus

Výhody

Po správném zavedení bolusu jsou ztráty téměř nemožné. Vyjmutí bolusu ze živého zvířete je velmi obtížné a vyžaduje použití chirurgických metod. Míra navrácení od poražených zvířat je téměř 100%.

Nevýhody

Existuje omezení pro zavedení bolusu velmi mladým zvířatům předtím, než jejich přední žaludek, zejména čepec, dosáhne určitého stupně zralosti. Záleží to nejen na věku zvířete, ale také na krmném režimu. Identifikační prostředek není zvenku viditelný. Bez čtecího zařízení nelze zjistit, jestli zvíře nějaký elektronický identifikační prostředek má. Přítomnost magnetických předmětů může ovlivnit účinnost čtení bolusu.

2.3. Budoucí požadavky a možné alternativy

Výsledky projektu IDEA ukazují, že elektronická identifikace skotu je v současných podmínkách proveditelná. Vzhledem k vysoké přesnosti čtení a možností přímého zadávání čtených údajů do systémů zpracování dat může elektronická identifikace přispět k vyšší přesnosti evidence hospodářství a okamžitému záznamu přepravy atd. Zavedení systému identifikace schváleného pro celé Společenství však znamená zvážení technických vlastností, strategií správy dat, organizačních aspektů a legislativních požadavků. Je také třeba vzít v úvahu, že zavedení elektronické identifikace bude užitečné pro účely hygienických kontrol a kontrol pojistného skotu (např. automatické systémy pro krmení, správa stád, vedení evidence stáda, záznamy o mléce). Používání jednotného elektronického prostředku identifikace může být praktičtější a nákladově účinnější za předpokladu, že jsou schváleny a zavedeny obecné/víceúčelové technické normy.

3. ZÁVĚRY

Zavedení elektronické identifikace by mělo být zváženo na základě technické proveditelnosti a schopnosti zlepšit existující systém identifikace skotu. Bylo prokázáno, že technologie byla vyvinuta v takovém rozsahu, že ji lze použít. Elektronická identifikace může určitým způsobem zlepšit existující systém identifikace a evidence. Může například přispět k vyšší přesnosti evidence hospodářství, umožnit okamžité zápisy do centrálních databází a zajistit, aby záznamy byly průběžně prováděny a aktualizovány za předpokladu, že současný systém identifikace a evidence je dobře zaveden. V opačném případě by přínosů elektronické identifikace nebylo dosaženo.

Pro rozhodnutí o možnosti zavedení elektronických systémů identifikace na úrovni celého Společenství by měly být zváženy následující obecné podmínky identifikace a evidence skotu:

– Musí být dobře vybudovány organizační struktury a systémy správy dat.

– Zvířata by měla být kdykoliv identifikována prostřednictvím (nejméně) dvou prostředků identifikace, přičemž jeden z nich musí být „viditelná“ ušní značka a druhý elektronický prostředek identifikace.

– Podle současných znalostí požadavek na označení do 20 dnů po narození omezuje použití bolusu vzhledem k vývoji předního žaludku telat.

– Každý druh prostředků identifikace musí být uchováván mimo potravní řetězec, což by mohlo omezovat používání injekčně zaváděných transpondérů kvůli nižší míře jejich návratu.

– Dodatečné náklady na elektronickou identifikaci musí být zváženy ve vztahu ke zvýšení jejich přesnosti.

Vzhledem k výše uvedenému lze možné alternativy shrnout takto:

1. Zavedení elektronické identifikace jako **povinného** systému ve všech členských státech.

   Výhody elektronické identifikace by byly zavedeny, ale nebyly by zváženy odlišné potřeby a podmínky v různých členských státech. Je sporné, zda by členské státy, které zatím zavádějí stávající systém, měly z další změny procesu identifikace užitek.

2. Zavedení elektronické identifikace jako **volitelného** systému, kdy členské státy mohou povolit **nahrazení** druhé ušní značky elektronickým prostředkem identifikace za předpokladu, že se v budoucnosti v členských státech zavede systém povinný.

   Obecné technické normy by měly zajistit kompatibilitu mezi členskými státy.

3. Udržení ***statutu quo*** (dvě klasické ušní značky, elektronické prostředky identifikace lze použít navíc).

   Při této alternativě mohou být elektronické prostředky identifikace použity jako doplněk klasických ušních značek. Elektronické prostředky identifikace by však nebyly součástí úředního systému identifikace. Existující systém by měl být zlepšen posílením již zavedených kontrolních opatření a sankcí.

Vzhledem ke směru nastoupenému s ohledem na posílený systém pro identifikaci a evidenci ovcí a koz stanovený v nařízení (ES) č. 21/2004[10] je vysoce žádoucí, aby se i nadále užívala elektronická identifikace skotu, vzhledem k tomu, že je třeba vyvinout prováděcí opatření vyžadované pro správné zavedení systému elektronické identifikace v rámci celého Společenství. Alternativa 2 je však nadále preferovanou alternativou pro identifikaci skotu, protože může být ku prospěchu všech členských států bez ohledu na jejich schopnost zavést moderní systémy identifikace. Zavedení elektronické identifikace by mělo být sledováno na základě zpráv členských států Komisi. Účinné fungování vnitrostátních databází skotu je důležitým prvkem pro úspěšné zavedení elektronické identifikace skotu. Rozhodnutí o povinném zavedení elektronické identifikace by mělo brát ohled na praktické zkušenosti těch členských států, které si vybraly zavést systém na volitelném základě v období do tří let.

[10] Úř. věst. L 5, 9.1.2004, s. 8.

Pro funkční provoz musí být použití elektronické identifikace vzájemně kompatibilní s národními postupy a musí být proto sladěno na úrovni Společenství. To by se zpočátku týkalo především technických norem pro elektronické prostředky identifikace a čtecí systémy. Informace o elektronické identifikaci zvířat musí být uchovávány ve vnitrostátní databázi skotu, evidenci hospodářství a zvířecích pasech. Jako předpoklad pro legislativní účely by Společné výzkumné středisko Komise mělo poskytnout podrobné technické směrnice, definice a postupy v oblasti technických vlastností identifikačních prostředků a čtecích zařízení; kontrolní postupy, kritéria přijetí a model certifikace schválených kontrolních laboratoří; zprostředkování vhodných prostředků identifikace a čtecích zařízení; použití prostředků identifikace, jejich čtení a návrat; kodifikaci prostředků identifikace; obecný glosář, slovník dat a normy komunikace.